

Poslední původní populace bažanta kolchidského v Evropě

Christos Sokos, Periklis Birtsas

Research Division, Hunting Federation of Macedonia and Thrace, 173-175 Ethnikis Antistaseos Str., GR 55134 Thessaloniki, Hellas (Greece)

Laboratory of Wildlife, Department of Forestry and Management of Natural Environment, Applied Science Institute of Larissa, Terma Mavromihali str., GR 431 00, Karditsa, Hellas (Greece)

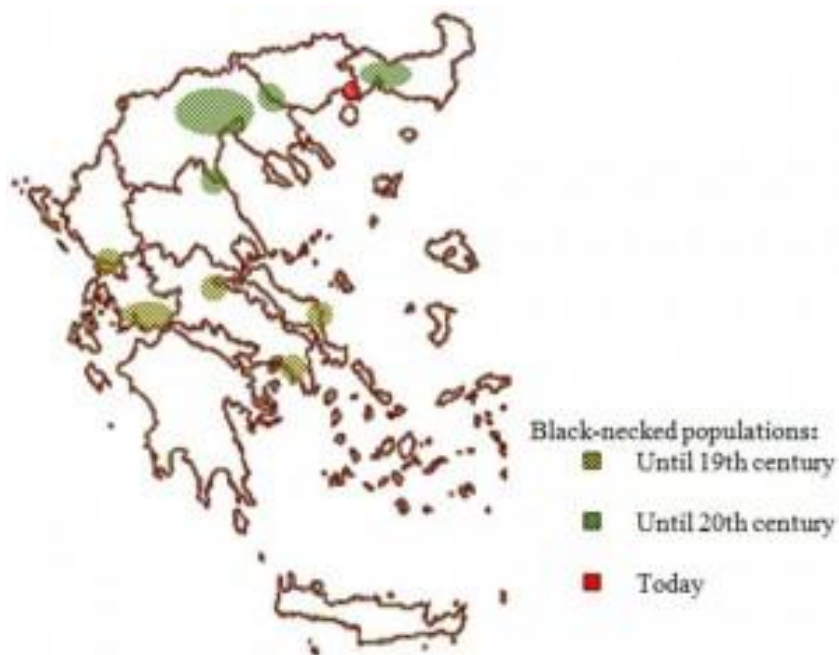
Bažant kolchidský - *Phasianus colchicus colchicus* L. udržuje malé a izolované populace v Arménii, Ázerbájdžánu, Gruzii a Íránu. Navíc existuje poslední původní Evropská populace v deltě řeky Nestos (Mesta) v Řecku (Sokos & Birtsas 2005, Braasch a kol. 2011). Populace kolchidských bažantů čítá pouze několik set jedinců a v důsledku toho, v souladu s kritérii IUCN (2001), by měl být poddruh zařazen do kategorie zranitelný, na světové úrovni (Sokos a Birtsas 2005).

Dovezení druhu do Řecku a jeho následná introdukce patří pravděpodobně k Řecké mitologii (Argonauts, Colchis, Phasis). Boev (1997) našel bažantí kosti v archeologických nalezištích a odhalil tak rozsáhlé rozšíření tohoto druhu v Bulharsku v minulosti. Nejstarší nález pochází z Dolnoslavu v Bulharsku (100 km severovýchodně od delty řeky Nestos) a pochází z roku 5530 až 5480 před naším letopočtem. Tento objev potvrzuje skutečnost, že bažant kolchidský měl široký areál rozšíření v Řecku a Bulharsku a utvrzuje názor, že je kolchidský bažant původním druhem Balkánu. Nicméně, Starověcí Řekové mu dali jméno "kolchikos fasianos", poté co kolonizovali pobřeží Kolchidy (dnešní Gruzie) a zakládali zde své obchodní stanice v 6. až 5. století před naším letopočtem. Objeven byl v bažinaté deltě vytvořené řekou Rioni, kde se tento poddruh bažanta vyskytuje dodnes (Sokos a Birtsas 2005). Bažanty znali starověcí Řečtí spisovatelé, jako Aristophanes a Aristoteles (Pollard 1977). Zeměpisec Agatharchides Cnidus

(2. století př.nl), prohlásil, že "velký počet těchto ptáků, známých jako bažanti, je častý v ústích řek" (Pollard 1977).

Během minulých století poskytovali ornitologové a lovci informace o rozšíření poddruhů v Řecku. Podle nich měl bažant kolchidský široké rozšíření v kontinentálním Řecku (obrázek 1). Až do 19. století existovala populace bažanta kolchidského na území Attica, Euboea a Akarnania (Handrinos a Akriotis 1997). Pringale (1972) uvádí, že kolchidský bažant byl široce rozšířen a nacházel se v údolích řek Pineiosi, Spercheios a v zálivu Arta až do 19. století. Tsitsas (1965) dodává, že po revoluci 1821, byli bažanti v příbřežních lesích v Agriniu v západním Řecku.

Ve 20. století bylo rozšíření bažanta kolchidského omezeno a od roku 1923 byl jeho lov zakázán. V první třetině 20. století byl jeho výskyt omezen pouze na regiony Thrace a Macedonia v severním Řecku (obrázek 1) a během posledních desetiletí se poddruh vyskytuje pouze v deltě řeky Nestos na severovýchodě Řecka (Sokos et al. 2011).

Obrázek 1. Původní populace kolchidských bažantů v Řecku v minulosti a současnosti podle ornitologů a lovců v 19. a 20. století. Poslední populace žije v severovýchodním Řecku, v deltě řeky Nestos (červená barva).

Kolchidští bažanti v deltě řeky Nestos

Delta řeky Nestos je posledním útočištěm kolchidského bažanta v Evropě. Paradis et al. (1997) našel čistotu formu kolchidských bažantů v deltě řeky Nestos, vypouštění bažantů v této oblasti se zřejmě nikdy neuskutečnilo a bylo zakázáno kvůli ochraně poddruhu před hybridizací v této oblasti. Navíc nebyl v oblasti zaznamenán žádný bažantí kohout s bílou barvou na krku (dominantní rys po hybridizaci).

Obrázek 2. Kohout bažanta kolchidského v deltě řeky Nestos, květen 2007 (foto P. Birtsas).

Delta řeky Nestos má vysoký ekologický význam, protože hostí vysoký počet významných biotopů, které nabízejí stanoviště pro mnoho živočišných druhů. V roce 1956 bylo území navrženo, aby se stalo chráněným územím a v roce 1971 bylo zahrnuta do Ramsarské úmluvy. Oblast je také chráněna Bernskou úmluvou, směrnicí ES (sít Natura 2000) a lov je zde zakázán (Dafis et al., 1997). Navíc byly v roce 1982 postaveny ochranou přírody dva ploty na každé straně řeky Nestos, pro ochranu přirozené vegetace a bažantů a zpravidla zde není prováděna pastva.

Obrázek 3. Stanoviště bažanta kolchidského v deltě řeky Nestos (foto Christos Tsokos).

Do roku 1980 nejsou k dispozici žádné odhady populace, staří lovci a lesníci hovoří o velké hojnosti bažantů kolchidských v této oblasti. Papageorgiou (1992) uvádí že v roce 1985 bylo v deltě pozorováno 200-300 kolchidských bažantů. Jerrentrup a Resch (1989), Handrinos a Akriotis (1997) uvádějí, že se v oblasti vyskytuje 50 kohoutů. Paradis et al. (1997) zjistili, že velikost populace byla mezi 700 - 1050 jedinci v období 1990-1994.

Posledních deset let (2003 - 2012), sledujeme populaci pomocí metody počítání volajících kohoutů v květnu, kdy bylo systematicky vybráno 84 bodů pokrývajících velkou část území. V těchto letech jsme napočítali 31 - 92 kohoutů na území ročně. Podle Burger (1966), to znamená, že celkový jarní počet je 100 - 250 jedinců.

V roce 2003 byla delta řeky Nestos vyhodnocena jako ukazatel vhodného stanoviště pro výskyt bažantů (Sokos et al., 2004). Zjistilo se ale, že je stanoviště degradováno a je nepříznivě ovlivňováno v oblastech, kde probíhá intenzivní zemědělství a pastevectví, vegetace je řídká, půda neúrodná a jsou zde vystavěny stáje a budovy. Tyto oblasti zabírají 85% území delty řeky Nestos. Ve zbytku delty (15% území) je vhodnost stanoviště snížena nedostatečným rozvolněním dřevinné vegetace a pokročilým stadiem sukcese bylinné vegetace (Sokos et al., 2004).

Predátoři udržují nízkou populaci bažantů v deltě řeky Nestos. Jsou to druhy kočka divoká (*Felis silvestris*), kuna skalní (*Martes foina*) a šakal obecný (*Canis aureus*), liška obecná (*Vulpes vulpes*) má zde nízkou hustotu. Dravci můžou také způsobit vážné ztráty. Kromě toho šakal obecný, divoká prasata, krkavcovití a rackové mohou predovat jejich hnízda (Paralikiadis 2005).

Ochranná opatření

Existence tohoto poddruhu pouze v deltě řeky Nestos a jeho nízký stav populace označuje bažanta kolchidského jako kriticky ohrožený druh na národní úrovni (Handrinos 2009). Tato geneticky jedinečná populace v deltě řeky Nestos je náchylná k četným hrozbám (např. nevhodné stanoviště, dravci, ovčáčí psy, intenzivní zemědělství, pytláctví). **Zánik této populace bude mít za následek zánik poslední původní populace kolchidského bažanta v Evropě, protože ptáci z této populace nejsou chováni v zajetí!**

Lovecká federace Macedonia and Thrace přijala opatření, která mají druhům pomoci zlepšením stanovišť v deltě řeky Nestos, zaměstnáváním strážců volně žijících živočichů, monitorováním populace a publikováním akčního plánu (Sokos a Birtsas 2005). Toto úsilí by mělo být podporováno a kombinováno s re-introdukcí v oblastech s vhodnými stanovišti a správným managementem.

Z originálu na webu www.panida.gr přeložil a upravil pro potřeby WPACZ-SK Petr Bach.